

DRR-001-011207

Seat No. _____

M. A. (Sem. II) (CBCS) Examination

May / June - 2015

Economics : ECO - ECT 04

**(Theories of Economic Development)
(Old Course)**

Faculty Code : 001

Subject Code : 011207

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

1 ભારતમાં વસ્તી વિસ્ફોટ માટેના કારણો જણાવો અને વધુ વસ્તીની આર્થિક અસરો સમજાવો. 20

અથવા

1 આર્થિક વિકાસ અંગેનો અમર્ત્ય સેનનો અભિગમ સમજાવો. 20

2 Big Push અંગેનો સિદ્ધાંત સમજાવો. 20

અથવા

2 વિગતે સમજાવો : સમતોલ વિરુદ્ધ અસમતોલ આર્થિક વિકાસની વ્યૂહરચના. 20

3 એક-બે વાક્યમાં જવાબ આપો : (કોઈ દસ) 20

(1) આર્થિક વિકાસનો અર્થ આપો.

(2) નિરપેક્ષ ગરીબી એટલે શું ?

(3) સાપેક્ષ ગરીબી એટલે શું ?

- (4) રાષ્ટ્રીય આવકનો અર્થ આપો.
- (5) માથાદીઠ આવકનો અર્થ આપો.
- (6) માનવ વિકાસ આંક એટલે શું ?
- (7) જીવનની ભૌતિક ગુણવત્તાનો આંક એટલે શું ?
- (8) ગરીબીનું વિષયક એટલે શું ?
- (9) માંગની અવિભાજ્યતા એટલે શું ?
- (10) બચતોના પુરવઠાની અવિભાજ્યતા એટલે શું ?
- (11) પ્રચ્છન્ન બેકારી એટલે શું ?
- (12) પ્રોત્સાહક પરિબલો એટલે શું ?
- (13) પ્રો. રોડાને કયો સિદ્ધાંત રજૂ કર્યો ?
- (14) પ્રો. સિંગરે વિકાસની કઈ વ્યૂહરચના રજૂ કરી ?
- (15) સામાજિક દ્વિવિધતા એટલે શું ?

4 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.

10

(1) આર્થિક વિકાસ એ _____ છે.

(A) ઘટના	(B) પ્રક્રિયા
(C) નીતિ	(D) પરિણામ

(2) ભારતની રાષ્ટ્રીય આવકમાં કૃષિક્ષેત્રનો ફાળો _____ છે.

(A) 20 થી 25 %	(B) 15 થી 20%
(C) 15% થી ઓછો	(D) 10% થી ઓછો

- (3) આર્થિક વિકાસનો ખ્યાલ _____ છે.
- (A) રાજ્યકેન્દ્રી (B) માનવકેન્દ્રી
(C) પેઢીકેન્દ્રી (D) આમાંથી કોઈ નહિ
- (4) H.D.I. ની રચનામાં _____ સમાવિષ્ટ છે.
- (A) પર્યાવરણ (B) રાજ્યવ્યવસ્થા
(C) રાષ્ટ્રીયઆવક (D) માથાદીઠ આવક
- (5) _____ પરિબલો માથાદીઠ આવકમાં ઘટાડો કરનારા છે.
- (A) આઘાતજન્ય (B) પ્રોત્સાહક
(C) ઉપયોગી (D) બિનઉપયોગી
- (6) અસમતોલ વિકાસના હિમાયતી _____ હતા.
- (A) કેઈન્સ (B) હર્ષમેન
(C) પીગુ (D) રિકાર્ડો
- (7) સામાજિક દ્વિવિધતાનો ખ્યાલ આપનાર _____ હતા.
- (A) ગાંધીજી (B) સેન
(C) રિકાર્ડો (D) બોએક

(8) લેવિસના મતે, અમર્યાદિત _____ દ્વારા આર્થિક વિકાસ થઈ શકે.

(A) જમીન

(B) મૂડી

(C) શ્રમ

(D) નિયોજક

(9) _____ આર્થિક વિકાસનું એન્જિન છે.

(A) આંતરિક વ્યાપાર

(B) આંતરાષ્ટ્રીય વ્યાપાર

(C) શ્રમ

(D) જમીન

(10) _____ બાબતમાં દરેક દેશે સ્વાવલંબી બનવું જોઈએ.

(A) યંત્ર

(B) કાયોમાલ

(C) વપરાશી વસ્તુ

(D) અનાજ

ENGLISH VERSION

1 Explain the reasons for population explosion in India and also explain its economic impacts. **20**

OR

1 Explain the approach of Amartya Sen regarding economic development. **20**

2 Explain the theory of Big Push. **20**

OR

- 2** Explain in detail : Balanced Vs. Unbalanced economic development strategy. **20**
- 3** Give answers in one or two sentences : (Any ten) **20**
- (1) Give meaning of economic development.
  - (2) What is absolute poverty ?
  - (3) What is relative poverty ?
  - (4) Give meaning of National Income.
  - (5) Give meaning of per Capita Income.
  - (6) What is Human Development Index ?
  - (7) What is physical quality of Life Index ?
  - (8) What is vicious circle of poverty ?
  - (9) What is indivisibility of Demand ?
  - (10) What is indivisibility of supply of Savings ?
  - (11) What is disguised unemployment ?
  - (12) What are stimulant factors ?
  - (13) Which theory was presented by Rodan ?
  - (14) Which strategy of development was presented by Singer ?
  - (15) What is social dualism ?

- (1) Economic development is a an _____.
- (A) event (B) process
(C) policy (D) result
- (2) The share of agricultural sector in India's national income is _____.
- (A) 20 to 25% (B) 15 to 20%
(C) less than 15% (D) less than 10%
- (3) Concept of economic development is _____.
- (A) State centred
(B) Human centred
(C) Firm centred
(D) None of these
- (4) _____ is involved in H.D.I.
- (A) Environment (B) Polity
(C) National Income (D) Per capita Income

(5) _____ factors are responsible for reduction in per capita income.

(A) Shocks

(B) Stimulants

(C) Useful

(D) Useless

(6) _____ advocated unbalanced development.

(A) Keynes

(B) Hirschman

(C) Pigou

(D) Ricardo

(7) _____ gave concept of social dualism.

(A) Gandhiji

(B) Sen

(C) Ricardo

(D) Boech

(8) According to Lewis, by unlimited _____ , economic development is possible.

(A) Land

(B) Capital

(C) Labour

(D) Entrepreneur

(9) _____ is an engine of economic development.

- (A) Internal Trade   (B) International Trade
(C) Labour   (D) Land

(10) In _____ matter, each nation should become self reliant.

- (A) Machine   (B) Raw material
(C) Consumer item   (D) Food grain
